

DEKLARACJA PRAW OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM

przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1971 roku
(Rezolucja 2856 (XXVI))

Zgromadzenie Ogólne

Pamiętając o zobowiązaniu Państw Członkowskich Narodów Zjednoczonych, zgodnym z Kartą Narodów Zjednoczonych, do podejmowania (wspólnie oraz każde we własnym zakresie przy współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych) starań o zapewnienie wyższej stopy życiowej, pełnego zatrudnienia oraz warunków ekonomicznego i społecznego postępu i rozwoju.

Potwierdzając wiarę w prawa człowieka i podstawowe wartości oraz zasady pokoju, godności i wartości każdej jednostki, jak również sprawiedliwości społecznej, proklamowane w Karcie Narodów Zjednoczonych.

Przypominając zasady Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowych Konwencji dotyczących Praw Człowieka, Deklaracji Praw Dziecka oraz ustalone już normy postępu społecznego zawarte w statutach, porozumieniach, konwencjach i zaleceniach Międzynarodowej Organizacji Pracy, Organizacji Oświatowej, Naukowej i Kulturalnej Narodów Zjednoczonych (UNESCO), Światowej Organizacji Zdrowia i Funduszu Pomocy Dzieciom Narodów Zjednoczonych (UNICEF) i innych zainteresowanych organizacji.

Podkreślając, że Deklaracja Postępu Społecznego i Rozwoju proklamowała konieczność ochrony praw i zapewnienia pomocy społecznej i rehabilitacji dla osób fizycznie i umysłowo upośledzonych.

Świadome konieczności pomocy dla osób z upośledzeniem umysłowym w rozwijaniu ich zdolności i możliwości w różnych dziedzinach działania oraz potrzeby tworzenia warunków umożliwiających tym osobom ich integrację w normalnym życiu możliwie w największym stopniu.

Zdając sobie sprawę, że niektóre państwa, na ich obecnym poziomie rozwoju, mogą poświęcić na ten cel tylko ograniczone wysiłki.

Proklamuje niniejszą Deklarację Praw Osób z Upośledzeniem Umysłowym i wzywa do Krajowej i Międzynarodowej działalności mającej na celu zapewnienie, że Deklaracja ta stosowana będzie jako powszechna podstawa i ramowe wytyczne ochrony tych praw:

1. Osoba z upośledzeniem umysłowym ma, tak dalece, jak jest to możliwe, te same prawa, co inni ludzie;
2. Osoba z upośledzeniem umysłowym ma prawo do odpowiadającej potrzebom opieki lekarskiej i usprawniania fizycznego oraz do nauki, szkolenia, rehabilitacji i poradnictwa w takim zakresie, aby umożliwić jej maksymalny rozwój posiadanych uzdolnień i potencjalnych możliwości;

3. Osoba z upośledzeniem umysłowym ma prawo do zabezpieczenia środków utrzymania i godziwego poziomu życia. Ma ona prawo do wykonywania pracy zarobkowej bądź innego pożytecznego zajęcia przy najpełniejszym wykorzystaniu jej uzdolnień;

4. Kiedy tylko jest to możliwe, Osoba z upośledzeniem umysłowym powinna żyć razem z własną rodziną względnie z rodziną zastępczą i uczestniczyć w różnych formach życia społecznego. Rodzina, z którą zamieszkuje, powinna otrzymywać pomoc. Jeżeli konieczne jest umieszczenie w zakładzie opiekuńczym, to warunki życia i otoczenie w tym zakładzie powinny być jak najbardziej zbliżone do warunków życia normalnego;

5. Osoba z upośledzeniem umysłowym ma prawo do korzystania z pomocy opiekunów o odpowiednich kwalifikacjach, jeżeli jest to wskazane do ochrony jej osoby i interesów;

6. Osoba z upośledzeniem umysłowym ma prawo do ochrony przed wykryciem nadużyciami i poniżającym traktowaniem. Osoba z upośledzeniem umysłowym postawiona w stan oskarżenia ma prawo do normalnego postępowania sądowego z pełnym uwzględnieniem stopnia jej odpowiedzialności;

7. Jeśli Osoba z upośledzeniem umysłowym nie jest w stanie ze względu na stopień swego upośledzenia prawidłowo korzystać ze swoich uprawnień, lub gdy konieczne jest ograniczenie lub pozbawienie jej części lub wszystkich uprawnień, to stosowane w tym przypadku postępowanie powinno zapewnić prawne środki ochrony osoby z upośledzeniem umysłowym przed możliwością jakichkolwiek form nadużyć. Postępowanie to oparte być powinno na ocenie dojrzałości społecznej osoby z upośledzeniem umysłowym, dokonanej przez wykwalifikowanych specjalistów. Decyzje w sprawie ograniczenia lub pozbawienia uprawnień powinny być weryfikowane w odpowiednich terminach i podlegać odwołaniu do wyższych instancji.